of ministerial programs for the 1st grade of public schools]. *Path of education and training.* Vol. 4. pp. 228–233. [in Ukrainian].

10. Stuparyk, B. (1994). Shkilnytstvo Halychyny (1772–1939 rr.) [Education of Halychyna (1772–1939)]. Ivano-Frankivsk, 142 p. [in Ukrainian].

11. Yushchyshyn, I. (1938). Vykhovne i naukove znachennia prohulok [Educational and scientific significance of walks]. *Methodology and school practice: Appendix to "Teacher's word".* pp. 71–75. [in Ukrainian].

12. Yushchyshyn, I. (1933). Heohrafiia, yak predmet navchannia i vykhovannia v narodnikh shkolakh [Geography as a subject of education and upbringing in public school]. *Path of education and training.* Vol. 1. pp. 13–25. [in Ukrainian].

13. Yushchyshyn, I. (1932). Navchannia pryrody v narodnikh shkolakh [Teaching nature in folk schools]. *Path of education and training.* Vol. 3. pp. 139–150. [in Ukrainian].

14. Bykowski, L.J. (1926). Lwow I okolica jako teren przyrodniczych obserwacyj i wycieczek [Lviv and its surroundings as a natural observation and excursion site]. Warszawa, 98 p. [in Poland].

15. Bykowski, L.J. (1920). Wycieczki szkolne [School trips]. T. 9. Zamosc, 104 p. [in Poland].

16. Dyakowski, B. (1925). Zarys metodyki nizszego kursu nauki o przyrodzie [Outline of the methodology of the lower natural science course]. Lwow-Warszawa: Ksiaznica-Atlas, 145 p. [in Poland].

17. Dyakowski, B. (1930). Zarys metodyki nizszego kursu nauki o przyrodzie [Outline of the methodology of the lower natural science course]. Lwow-Warszawa: Ksiaznica-Atlas, 145 p. [in Poland].

18. Petrow, D. (1931). Metodyka geografji i wzory lekcyj [Methodology of geography and lesson patterns]. Podrecznik dla nauczyciela. Lwow, 75 p. [in Poland].

19. Program gimnazjum panstwowego: gimnazjum nizsze (1919). [State gymnasium curriculum: lower secondary school]. V. 7. Warszawa, 80 p. [in Poland].

Стаття надійшла до редакції 02.06.2023

УДК 378.3.015
DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287903

Наталія Сем'ян, *кандидат педагогічних наук,*
доцент кафедри методики викладання української
та іноземних мов і літератур
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ АНГЛОМОВНИХ КРЕАТИВНИХ ТЕКСТІВ СТУДЕНТІВ

У статті розглядається проблема оцінювання англомовних креативних письмових тестів, створених за допомогою методики креативного письма, визначено критерії їх оцінювання. Представлена технологія оцінювання такого типу текстів, заснована на трьох принципах: багатокритеріальному підході до вимірювання якості креативних робіт; відсутності неконструктивної критики і об'єктивності оцінювання; опорі на розвивальне оцінювання. Виділені необхідні умови застосування технології. Проаналізовано результати опитування студентів щодо організації оцінювання креативних письмових текстів англійською мовою.

Ключові слова: *креативність; креативне письмо; критерії оцінювання; оцінювання креативних текстів; технологія оцінювання.*

Літ. 8.

Nataliia Semian, *Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the*
Teaching Methodology of Ukrainian and Foreign Languages
and Literatures Department,
Educational and Scientific Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE ASSESSMENT OF STUDENTS' ENGLISH CREATIVE WRITING: METHODOLOGICAL ASPECTS

In Ukraine and in elsewhere alike educators, nowadays are paying much more attention on the set of teaching and assessment recommendations called the 21st century skills that include creativity at the policy. Educational assessment does not pay much attention to creativity, whereas teachers claim that assessments of creativity writings are too subjective to make a fair judgement. This article reviews studies into methods of assessing creative writing and the literature detailing creative writing assessment criteria. It argues that criteria should be derived from qualities observed in the students' creative writing, criteria that describe a spectrum of performance. The use of analytical marking keys' criteria and categories ensures fair and consistent assessment. The article presents the plan on how to design valid and conduct reliable assessment to assess students' writings. The study proves that the students' writing can be evaluated according to seven criteria developed and analyzed in the article and writing samples also should be assessed across a variety of purposes for writing to give a complete picture of a students' writing performance across different text structures and genres. To foster the university students' mastering the skills of effective text

creation and written production, English language teachers are searching for teaching strategies to improve their students' literacy, increase motivation and induce thinking. The principles of methodology of assessing creative written works offer new techniques such as non-constructive criticism, giving comments instead of putting a mark, checking each other's works, all of which are viewed as a powerful instrument to develop the students' text competence through teaching editing. In addition, the author of the article provides the results of the students' questionnaire which reveals their challenging views regarding the criteria presented as well as the purposes and ways to assess creative English writing.

Keywords: *creativity; creative writing; assessment criteria; the assessment of creative writing; assessment technology.*

Постановка проблеми. Розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців набуває неабиякої популярності в методиці навчання іноземних мов. Серед великої кількості проєктних методів привертає увагу письмове висловлювання. Письмове мовлення завжди викликало труднощі, пов'язані зі структурним оформленням та лексичним наповненням твору. Вираження ідеї займає багато часу та змушує особистість мислити критично. Креативне письмо поєднує всі ці риси та сприяє розвитку логічної думки, не звертаючись за допомогою до інших ресурсів. Вміння креативного письма може допомогти у веденні особистих блогів, написанні критичних текстів і есеїв, створенні сценаріїв і синопсисів фільмів, в аналізі та обговоренні творів сучасного мистецтва, театру, кіно і т. д., а також у сфері освіти при подачі заявок на творчі гранти, конкурси і стипендії.

Аналіз основних публікацій. Методи розвитку креативного мислення, навчання креативного письма, аналіз новітніх підходів та ідей розглядались у роботах таких іноземних дослідників, як J. Amberg, B. Lampert, U. Abraham, J. Baurmann, M. Dehn, I. Bottcher, M. Becker-Mrotzek, I. Olehlova, V. Merkelbach, H. Stockton, J. Wolfrum. Проте проблематика оцінювання креативних письмових текстів студентів висвітлена недостатньою мірою у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. Ретельний наліз наукового доробку з особливою увагою саме на методичний аспект демонструє відсутність методичних навчальних посібників та рекомендацій не лише з іншомовного творчого письма, а й з методики його оцінювання. Є наукові розвідки на матеріалі англійської, німецької мови, а окрім того, у деяких закладах вищої освіти апробуються курси креативного письма у програмах підготовки студентів-лінгвістів [7].

Мета дослідження. Представлена проблематика уможливлює поетапне формулювання мети пропонованої статті:

1) вивчити наявні дослідження, присвячені проблематиці оцінювання креативних робіт студентів;

2) здійснити добір потрібних критеріїв для оцінювання креативних письмових робіт англійською мовою і розробити технологію оцінювання такого типу робіт;

3) виділити умови застосування вказаної вище технології.

Виклад основного матеріалу. Питання оцінювання креативних текстів є одним із найскладніших у методиці викладання іноземних мов. З одного боку, не існує єдиних критеріїв оцінювання творчості. З іншого, страх отримати низьку оцінку може негативно відобразитись на самому процесі творчості, спричиняти виникнення блокад. Саме проблема оцінювання творчих робіт (тут і надалі слова "творчий" і "креативний" розглядаються як синонімічні і взаємозамінювані) призводить до того, що більшість викладачів використовують потенціал креативного письма дуже незначною мірою. Однак творчі роботи студентів англійською мовою поряд з іншими типами робіт є продуктом навчального процесу, а отже, повинні підлягати оцінюванню. Так, німецький дослідник J. Wolfrum підкреслює, що оцінювання творчих робіт є своєрідним гарантом того, що креативне письмо сприймається всерйоз як самими викладачами, так і студентами [8]. Окрім того, оцінювання стимулює мотивацію студентів, що навчаються креативно писати [8].

Доцільно уточнити, що під креативним письмом розуміємо письмо, "яке не відтворює поданий зразок, а використовує власну творчу силу студента" [6]. Креативний текст як продукт креативного письма визначають як певну змістову єдність, "що відображає процес пізнання навколишнього світу автором і пізнання себе як особистості у цьому світі" [3]. Такий текст як засіб самовираження і комунікації з іншими людьми має бути оригінальним або принаймні містити оригінальні елементи.

У процедурі оцінювання важливими є такі аспекти:

1) критерії;

2) принципи;

3) мета;

4) умови, яких необхідно дотримуватись під час процедури оцінювання;

5) форма.

Розглянемо критерії оцінювання креативних текстів.

Логічно припустити, що оцінювання певних типів креативних текстів має свою специфіку. Так, для оцінювання поетичних текстів I. Bottcher пропонує такі критерії [2]:

1) добір лексики: вибір слів і виразів, що відповідають тематиці поетичного твору;

2) мовний стиль;

3) сміливість: використання незвичних комбінацій слів, антонімів; передача власних почуттів, емоцій, співпереживання;

4) зміст. Загальна ідея: вибір влучної назви;

5) ємкість. Завершеність: поетичний твір має пев-

ну "смислову точку"; прослідковується креативний відступ від правил;

6) форма, оформлення тексту: дотримується певна поетична форма (хайку, акровірш, сонет і т. д.).

U. Abraham, зі свого боку, як критерій виділяє естетичність, власну оригінальну метафорику, однорідність стилю [1].

Щодо креативного письма на основі літературних текстів, U. Abraham позначає такі критерії оцінювання: робота з текстом оригіналу (конкретизація, інтерпретація, зміна змісту); різноманітність задумів (додавання власних ідей); мовна коректність; "стилістична сміливість" (використання тропів, стилістичних фігур); зіставлення форми і змісту. "Вузькоспеціалізованим" критерієм оцінювання дослідник у такому випадку вважає "вміти значною мірою вжитися в літературний образ", оскільки не у всіх типах продуктивно-креативних завдань вимагається таке вміння [1].

Необхідно виділити окремі універсальні критерії, які б підійшли для оцінювання всіх типів креативних текстів.

Під час оцінювання креативних письмових робіт необхідно брати до уваги такі плани висловлювання (список складено на основі вивченої наукової літератури щодо питання процесу створення англомовного творчого письмового висловлювання [7]:

1. Змістовний план висловлювання:

– інформативність, змістовність, тобто наявність ідеї у тексті і достатнє наведення фактів для її розкриття;

– розгорнутість висловлювання, тобто повне, зрозуміле, детальне роз'яснення усіх подробиць у тексті;

– зв'язність і цілісність. Під даними параметрами розуміємо відсутність порушення внутрішніх зв'язків, правильний розподіл на абзаци, завершеність тексту. Тут також йдеться про композиційну і логіко-змістову структуру тексту: він має втілювати у собі композиційну єдність усіх частин висловлювання;

– точність (ретельний добір синонімічних варіантів структур, виразів, слів та ін. у пошуках найбільш адекватних, правильність мовленнєвої форми).

2. Творчий план висловлювання:

– виразність, образність. У тексті мають бути лексичні зображальні засоби мови (епітети, метафори, порівняння, гіперболи тощо) та синтаксичні зображальні засоби мови (риторичний вигук, риторичні запитання, риторичні звертання, звертання до неістот, відсутніх, померлих, абстрактних понять тощо);

– оригінальність. Маємо на увазі оригінальність ідеї висловлювання, а також у виборі лексико-граматичних і стилістичних засобів вираження ідеї та вміння уникати включення до тексту кліше (типових фраз, банальних порівнянь і слів). Сюди також відносимо здатність створювати оригінальні, нестандартні образи і асоціації; здатність генерувати нові ідеї;

– експресивність, емоційність висловлювання (міра вираження почуттів, переживань);

– суб'єктивна модальність. Означений параметр відображає авторське ставлення до об'єкта висловлювання, можливість показати індивідуальні враження. Також маємо на увазі здатність розставити смислові акценти за допомогою різноманітних мовних засобів, наприклад, інверсії, використання вставних слів та ін.;

– комунікативна значущість. Маємо на увазі здатність автора визначати комунікативну мету висловлювання, враховувати адресата, визначати сферу застосування інформації. Варто додати, що не для всіх типів креативних текстів такий параметр має значення.

3. Формально-мовний план висловлювання:

– мовна коректність (сукупність мовних засобів за критерієм добору і поєднання лексичних одиниць, а також за критерієм нормативності і складності);

– граматичне оформлення;

– орфографічне і пунктуаційне оформлення.

Необхідно наголосити, що під час оцінювання креативних письмових робіт найменше значення має формально-мовний план висловлювання.

Нижче наведений список критеріїв (складений з урахуванням різноманітних планів висловлювання), за якими пропонуємо оцінювати креативні письмові роботи студентів англійською мовою:

– змістовність;

– зв'язність і цілісність;

– виразність;

– оригінальність;

– експресивність;

– суб'єктивна модальність;

– мовна коректність (яка включає разом із лексико-граматичною також і орфографічну правильність).

Таблиця 1

Критерії оцінювання креативних письмових робіт

Номер роботи	Критерії, бал							Загальний бал
	Змістовність	Зв'язність і цілісність	Виразність	Оригінальність	Експресивність	Суб'єктивна модальність	Мовна коректність	
	0/1/2	0/1/2	0/1/2	0/1/2	0/1/2	0/1/2	0/1/2	
1								
2								
…								

Кожний із вказаних вище критеріїв (параметрів творчого висловлювання) пропонуємо оцінювати за двобальною шкалою. Після оцінювання роботи за кожним з критеріїв окремо підраховується сума балів, отриманих за всі параметри разом. У Таблиці 1 наведені критерії оцінювання креативних письмових робіт за двобальною шкалою.

Нижче подаємо Таблицю 2, що відображає, як відбувається розподіл балів за двобальною шкалою.

Розглянемо, до прикладу, оцінювання критерію

Таблиця 2

Розподіл балів за двобальною шкалою

Бал	Критерій	Розшифровка значень
0	Змістовність	Текст не інформативний, головна ідея не простежується.
	Зв'язність і цілісність	Текст сприймається як дещо хаотичне, набір безглуздих фраз. Спостерігається порушення семантичних зв'язків: текст складається з окремих частин, не пов'язаних одна з одною. Стилістичні засоби зв'язку використані некоректно.
	Виразність	Текст зовсім не виразний. У ньому відсутні як лексичні, так і синтаксичні зображальні засоби мови.
	Оригінальність	Текст не є оригінальним за змістом. Вибір лексико-граматичних і стилістичних засобів вираження ідеї не є оригінальним. Текст складається з мовних штампів.
	Експресивність	У тексті не використовується емоційно забарвлена лексика. Текст не справляє емоційного враження на читача.
	Суб'єктивна модальність	Текст не відображає ставлення автора до об'єкта висловлювання. Автор проявляє повну байдужість до об'єкта висловлювання. Індивідуальні враження автора не прочитуються. Смислові акценти не розставлені.
	Мовна коректність	У тексті міститься велика кількість орфографічних, граматичних і пунктуаційних помилок. Спостерігається непоєднуваність слів у смисловому значенні. Фразеологічні звороти використовуються некоректно, наявна тавтологія.
1	Змістовність	Головна ідея у тексті простежується, але не наводиться достатньо фактів для її розкриття; відсутня інформація, необхідна для розуміння ідей автора.
	Зв'язність і цілісність	Текст складає враження одного цілого, однак спостерігаються деякі порушення семантичного зв'язку.
	Виразність	У тексті зустрічається невелика кількість тропів і стилістичних фігур, при цьому використання лексичних зображальних засобів мови не завжди є стилістично виправданими.
	Оригінальність	Текст не оригінальний, однак іноді трапляються цікаві ідеї. В тексті використовуються мовні штампи.
	Експресивність	Текст має незначний емоційний вплив на читача.
	Суб'єктивна модальність	Авторське ставлення до об'єкта висловлювання виражене слабо. У тексті незначною мірою застосовуються засоби для розстановки смислових акцентів.
	Мовна коректність	У тексті трапляються орфографічні, граматичні і пунктуаційні помилки.
2	Змістовність	Головна ідея тексту розкрита повністю, вся необхідна інформація і аргументи представлені у повному обсязі.
	Зв'язність і цілісність	Текст становить єдність усіх його частин, він правильно поділений на абзаци. Відчувається завершеність. Стилістичні засоби зв'язку використані абсолютно коректно.
	Виразність	У тексті використовуються різноманітні лексичні зображальні засоби мови: епітети, метафори, порівняння, гіперболи та ін., а також синтаксичні зображальні засоби мови: риторичні запитання і звертання, риторичний вигук, інверсія і т. д.
	Оригінальність	Ідея тексту вищою мірою оригінальна. Прослідковується самобутнє розкриття нових відносин між об'єктами і явищами, створені нові образи (що не повторюються у роботах інших студентів або у попередніх роботах даного студента). У тексті присутні незвичні порівняння, метафори.
	Експресивність	Текст має сильний емоційний вплив на читача. Присутні яскраві характеристики героїв. Використовується емоційно забарвлена лексика.
	Суб'єктивна модальність	Прослідковується авторське ставлення до об'єкта висловлювання, індивідуальні враження. У тексті використовуються вставні слова, інверсія для розстановки смислових акцентів.
	Мовна коректність	У тексті допускається невелика кількість граматичних і пунктуаційних помилок (не більше 5 помилок на 100 слів). Спостерігається семантичне поєднання слів. Фразеологічні звороти використовуються правильно.

креативного тексту "змістовність". Якщо текст не є інформативним, головний задум не простежується, автор отримує нуль балів. Якщо головна ідея у тексті простежується, але не наведено достатньо фактів для її розкриття, відсутня інформація, необхідна для розуміння ідей автора, то автор отримує один бал. За умови розкриття головної ідеї тексту, наявності всієї необхідної інформації і аргументів у повному обсязі автор отримує два бали. Важливо також додати, що оцінювання за обраними критеріями може відбуватись не у вигляді балів (від 0 до 2), а у вигляді коментарів (розшифрування значень у Таблиці 2).

Нижче наведемо приклад процесу оцінювання креативного тексту за запропонованими вище критеріями (у Таблиці 2). Текст написаний студентами-японістами 1 курсу, що навчаються за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра галузі знань 03 "Гуманітарні науки" спеціальності 035 "Філологія", спеціалізація – 035.069 "Східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська мова та література" Науково-навчального інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. На занятті з граматики англійської мови їм було запропоновано (для розвитку креативного письма) у невеличких групах написати твір з теми "What will the world look like in 50 years' time" із вживанням часових форм, що позначають / можуть позначати дії у майбутньому:

"*The world today as we know is constantly changing. There have been different changes from the 1st century up until now, so in 50 years there will definitely be a lot more. Transportation as we know it is already changing right before our very eyes. We already have self-propelling vehicles, but by the next 50 years self-propelling vehicles will be the norm. We could even go as far as seeing flying cars.*

Money will be much different by 50 years' time. We are already in the era of cryptocurrencies and digital currencies. It is going to be the norm by that time.

The political sphere as we know it today will be very different. International relations will be more cordial as ever before. Tyrannical governments will cease.

Medicine will be much improved by the next half century. We will have a lot of artificial intelligence in the medical profession. Some procedures will be performed entirely by robots.

The reeducation on the issue of climate change has been ringing out all around the world. In 50 years, the world's climate will be much better than it is today. Global warming will have reduced drastically. There will be more eco-friendly products in circulation including cars and other vehicles. The threat of the present climatic issues would have been resolved and the world will be a better place to live in. In conclusion, the world will definitely a lot different, but we believe that change will be for the betterment of humanity as a whole".

За критерій "змістовність" цей текст отримав два бали (головна ідея розкрита повністю, вся необхідна інформація і аргументи подані у повному обсязі). За критерієм "зв'язність і цілісність" текст було оцінено у два бали (текст становить логічну єдність усіх його частин; простежується завершеність; стилістичні засоби зв'язку використані коректно). За критерій "виразність" текст отримав два бали (використані різноманітні синтаксичні зображальні засоби мови: риторичні запитання і звертання, риторичний вигук, інверсія). За критерієм "оригінальність" текст був оцінений у два бали (ідея тексту вищою мірою оригінальна; простежується самобутнє розкриття нових відносин між об'єктами; створені нові образи, що не повторюються у роботах інших студентів); за "експресивність" – два бали (текст справляє сильне емоційне враження на читача); за "суб'єктивною модальністю" – два бали (простежується ставлення автора до об'єкта висловлювання; використовуються вставні слова, інверсія для розстановки смислових акцентів). За "мовну коректність" текст отримав два бали (спостерігаються семантичне поєднання слів, лексико-граматична і орфографічна правильність). У фазі редагування тексту були виправлені три помилки, наявні у першому начерку. Загалом сума балів, отриманих за всіма критеріями, склала чотирнадцять балів.

Технологія оцінювання письмових креативних робіт англійською мовою може бути ефективною, якщо заснована на таких принципах:

– багатокритеріальний підхід до вимірювання якості креативних робіт;

– відсутність неконструктивної критики, здатної спровокувати творчу блокаду; об'єктивність оцінювання;

– опора на "формувальне", "розвивальне" оцінювання [7].

Що стосується ***першого*** принципу, то у представленій технології оцінювання він витриманий повною мірою (вище розглядаються критерії оцінювання креативних робіт).

Щоб забезпечити дотримання ***другого*** принципу, до початку процедури оцінювання педагог повинен дати студентам настанову на виключно конструктивні зауваження. Це можуть бути пропозиції щодо добору більш адекватних лексичних засобів; ідеї для досягнення зв'язності і цілісності тексту, у випадку, коли у тексті немає єдності висловлювання, а лише окремі його частини невдало поєднуються одна з одною тощо.

Так, I. Schreiter вказує на те, що необхідно уникати сумарних суджень, "вироків". Оцінювати потрібно окремі тематичні аспекти, вдалі формулювання, цікавий розвиток сюжету, вказувати на менш виразні місця в тексті – все вищезазначене є метою і об'єктом рефлексії [5].

Під час оцінювання креативних текстів, як зазначає J. Wolfrum, варто дотримуватись таких правил [8]:

– тому, хто оцінює, необхідно аргументувати власну точку зору;

– ставитись з повагою до автора тексту;

– чесно висловлювати власну думку щодо тексту, не дозволяти особистій симпатії чи антипатії впливати на оцінку;

– пропонувати власні варіанти редагування тексту, зміни формулювань;

– автори текстів у випадку незгоди з критикою мають бути готові відстоювати власну точку зору.

Що частіше студенти братимуть участь у процедурі оцінювання, то вищим з часом стане рівень їхньої об'єктивності. Можна сказати, що вони напрацюють певний досвід у цій справі.

Зупинимось докладніше на ***третьому*** принципі – "розвивальному" оцінюванні. В умовах переходу до нової моделі освіти функція оцінювання набуває нового змісту, змінюється його мета.

Мета оцінювання. Головна мета оцінювання креативних робіт полягає не стільки у виявленні певних прогалин, скільки у тому, щоб пов'язувати результати оцінювання з коригувальними діями (так зване оцінювання для навчання, розвивальне оцінювання). Розвивальне оцінювання спрямоване на визначення індивідуальних досягнень кожного студента і не передбачає порівняння результатів, а також будь-яких висновків за результатами навчання. Оцінювання покликане виявити прогалини у засвоєнні певного елементу змісту освіти з метою їх подальшого поповнення [3].

Наведені вище положення дають підставу зробити висновок, що не оцінка повинна бути самоціллю процесу оцінювання, а креативний текст, що пройшов кілька стадій коригування і отримав врешті найбільш оптимальну форму.

Зосередимось на умовах, яких необхідно дотримуватись під час процедури оцінювання:

– педагог повинен сформувати у студентів усвідомлення того, що кожен креативний текст є індивідуальним, суб'єктивним, а це означає, що не варто втручатися у його зміст, в ідеї автора. Можна запропонувати деякі зміни, що стосуються зовнішнього характеру висловлювання, його форми, а не смислу;

– автор може не погоджуватись із варіантами зміни тексту, запропонованими іншими студентами. Він має право відстояти власну точку зору, аргументуючи її;

– під час оцінювання необхідно вказати на переваги креативного тексту; вдалі формулювання, оригінальність ідеї, використання незвичних порівнянь, метафор тощо;

– необхідна підтримка доброзичливого настрою, атмосфери співпраці;

– оцінювання – це спільна діяльність студентів і викладача, а не прерогатива останнього;

– педагог повинен формувати у студентів навичку самооцінювання, саморефлексії, які ведуть до самопізнання і саморозвитку – у цьому і полягає одна з основних цілей розвивального оцінювання [4];

– педагогу є сенс збирати усі письмові роботи студентів протягом семестру (портфоліо) для аналізу прогресу у розвитку навичок креативного письма.

Розглянемо п'ятий аспект – форми оцінювання. Оцінювання креативних письмових текстів може відбуватися у формі:

1) самооцінювання;

2) взаємооцінювання у парах або малих групах (3–4 студенти);

3) рецензії, відгуку (як викладача, так і студентів);

4) "письменницької конференції" [1].

Зупинимось на останніх двох формах оцінювання. Рецензування студентами креативних письмових текстів можна організувати як "сліпе рецензування", але для цього необхідно, аби автори заздалегідь надрукували свої тексти у форматі Word і принесли їх на заняття. Далі викладач прикріплює до текстів порядкові номери, і кожен студент отримує для рецензування певну роботу. Наприкінці заняття всі рецензії зачитуються. Цікавим є той факт, що у процесі рецензування чужого креативного тексту у студентів народжується власний, оскільки рецензію можна визначити саме такою (тут не маємо на увазі стандартне рецензування наукових статей, оформлене за певними правилами).

"Письменницька конференція" передбачає коригування і обговорення тексту всією групою. Це метод роботи з текстом у групі, метою якого є оптимізація першого начерку, створеного автором тексту [1; 2].

З урахуванням усіх вказаних вище аспектів було проведене анкетування студентів, головна мета якого полягала у тому, щоб дізнатися, як вони ставляться до оцінювання креативних робіт англійською мовою. Окрім того, анкетування декларувало такі цілі:

– визначення форми, у якій повинно, на думку студентів, відбуватись оцінювання креативних робіт;

– виявлення ставлення студентів до ранжування (розподілення креативних робіт по місцях);

– визначення найбільш значущих критеріїв оцінювання креативних робіт англійською мовою.

В анкетуванні взяли участь 29 студентів (2 групи). За результатами опитування 90 % вважають, що креативні тексти можуть підлягати оцінюванню, і лише 10 % – впевнені у протилежному. 93 % спокійно ставляться до процесу оцінювання і до конструктивних зауважень (те, що зауваження можуть бути виключно конструктивними, наголошується викладачем до початку оцінювання робіт).

Відповідно, 7 % – побоюються негативної оцінки і зауважень.

На питання, ким має оцінюватись креативний текст, були запропоновані такі варіанти відповідей:

а) самим автором тексту;

б) викладачем;

в) одногрупниками;

г) як викладачем, так і одногрупниками;

д) інше (треба було запропонувати власний варіант відповіді).

У підсумку 83 % респондентів вважають, що такий вид текстів повинен оцінюватись як викладачем, так і одногрупниками; 7 % – лише викладачем; 3 % – самим автором тексту. Цікаво, що решта 7 % респондентів запропонували свій варіант відповіді, а саме – "незалежними експертами". Згодом, на запитання, кого мають студенти на увазі під "незалежними експертами", було отримано таку відповідь: "Студенти з високим рівнем володіння англійською мовою, що навчаються в цій групі". Таким чином, за допомогою додаткових запитань, заданих після анкетування, з'ясувалось, що "незалежні експерти" повинні обиратися студентами групи разом із викладачем.

Що стосується ранжування, тобто розподілу креативних робіт по місцях, то 50 % респондентів ставляться до цього методу негативно, а друга половина вважають таку практику досить корисним досвідом.

На запитання "У якому вигляді має відбуватися оцінювання креативних робіт?" були отримані такі відповіді:

а) стандартних оцінок за 100-бальною або 5-бальною шкалою – 0 % респондентів;

б) коментарів – 70 %;

в) балів, які розподіляються за певними критеріями – 30 %.

Також студентам було запропоновано низку критеріїв оцінювання креативних текстів, які були виділені після вивчення наукової літератури, присвяченої проблемі оцінювання такого типу робіт. До кожного критерію додавалось роз'яснення. Респонденти мали можливість обрати декілька критеріїв:

а) змістовність (наявність ідеї у тексті, достатнє наведення фактів для її розкриття);

б) композиційно-смислова коректність (розвиток основної ідеї тексту згідно з визначеною композиційно-мовленнєвою формою);

в) зв'язність і цілісність (відсутність порушення внутрішніх зв'язків у тексті, правильний розподіл на абзаци, завершеність тексту);

г) виразність: лексичні зображальні засоби мови (епітети, метафори, порівняння та ін.) і синтаксичні зображальні засоби мови (риторичний вигук, риторичні запитання і т. д.);

д) оригінальність;

е) мовна коректність (відсутність орфографічних, граматичних і синтаксичних помилок).

Зрештою 68 % респондентів відзначили оригінальність як найбільш важливий критерій оцінювання креативних текстів; 60 % – змістовність; 50 % – виразність і мовна коректність; 33 % – зв'язність і цілісність; 20 % – композиційно-смислова коректність. Нагадаємо, студенти могли обрати кілька критеріїв серед запропонованих в анкеті.

Очевидно, що думки здобувачів освіти щодо процесу оцінювання відіграють важливу роль і мають бути враховані при розробці технології оцінювання креативних письмових текстів англійською мовою. Має сенс також виділити із навчального часу заняття час на те, щоб обговорити зі студентами всі етапи процедури оцінювання. Так, самооцінювання здійснюється при будь-якому типі креативного письмового тексту, у випадку ж, якщо у тексті відображені глибоко особисті переживання автора, то можна обмежитись оцінюванням викладачем.

Анкетування уможливило побачити, що всі респонденти (100 %) негативно ставляться до оцінювання креативних текстів у вигляді стандартних оцінок за 100-бальною шкалою. Виходячи з того, що більшість респондентів (70 %) уважають найкращим видом оцінювання коментарі, тому цьому питанню треба приділити особливу увагу: сформулювати коментарі у такий спосіб, аби вони відповідали завданню оцінювання креативних текстів.

Найбільш оптимальним є поєднання двох видів оцінювання: у вигляді коментарів і у вигляді балів (табл. 2), які розподіляються за певними критеріями (30 % респондентів надали перевагу саме такому варіанту оцінювання).

Висновки. У процесі вивчення питання оцінювання креативних письмових текстів англійською мовою були зроблені такі висновки:

1. Креативні письмові роботи студентів англійською мовою можна оцінювати, якщо в основі технології оцінювання лежать певні принципи і під час процедури оцінювання дотримані умови, розглянуті вище.

2. Бесіда, проведена після анкетування, показала, що для більшості студентів оцінка їх креативних робіт вкрай важлива і необхідна.

3. Креативні роботи треба оцінювати у вигляді балів, які розподіляються за визначеними критеріями і/або у вигляді коментарів, які педагог повинен сформулювати разом із студентами.

4. Оптимальним при оцінюванні креативних робіт є поєднання кількох форм: самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання як одногрупниками, так і викладачем.

5. Самоціллю процесу оцінювання є креативний текст, що пройшов декілька стадій коригування і зрештою отримав найбільш оптимальну форму.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо написання методичної розробки для викладачів щодо організації оцінювання англомовних креативних текстів студентів-філологів.

REFERENCES

1. Abraham, U. (2010). Bewertung productiv-kreativer schriftlicher Texte // Deutschunterricht in Theorie und Praxis [Assessment of Productive and Creative Writing Skills // Lessons of German Language in Theory and Practice]. *Band* 11/3. s. 89–115. [in German].

2. Bottcher, I., Becker-Mrotzek, M. (2003). Texte bearbeiten, bewerten und benoten [Editing, Evaluating, and Grading Writing].Berlin: *Cornelsen Scriptor Verlag*. 92 s. [in German].

3. Carter, R. (2004). Language and Creativity. London, England: *Routledge*. 255 p. [in English].

4. Harper, G. (2008). Creative Writing Studies: Practice, Research and Pedagogy. *Clevedon: Multilingual Matters*. 169 p. [in English].

5. Schreiter, I. (2002). Schreibversuche. Kreatives Schreiben bei Lernern des Deutschen als Fremdsprache [Writing Attempts. Creative Writing for Those Who Learn German as a Foreign Language]. Munchen: *Judicium Verlag*. 235 s. [in German].

6. Spinner, K. (2001). Kreativer Deutschunterricht [Creative Ways to Learn German]. *Seelze: Kallmeyer Verlag*. 192 s. [in German].

7. Tarnoposky, O. (2005). Creative EFL Writing as a Means of Intensifying English Writing Skill Acquisition: A Ukrainian Experience. Available at: http://www.teslcanadajournal.ca/index.php/tesl/article/view/79 [in English].

8. Wolfrum, J. (2010). Kreativ schreiben. Gezielte Schreibforderung fur jugendliche und erwachsene Deutschlernende (DaF/DaZ) [Write Creatively. Targeted Writing Tasks for Youth and Adults Who Learn German]. 1. Aufl. *Ismaning: Hueber Verlag*. 183 s. [in German].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2023

УДК 78.087.68(477)(092):070(477.83/.86)
DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287910

Дзвенислава Василик, *старший викладач кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*

ХОР ДМИТРА КОТКА У СВІТЛІ ПУБЛІКАЦІЙ В ГАЗЕТІ “ДІЛО” 20-х рр. ХХ ст.

У статті проаналізовані публікації про творчу діяльність хору Д. Котка в газеті “Діло” 20-х р. ХХ ст. в аспекті впливу виступів хору на суспільство: на розвиток загальної культури суспільства; популяризацію хорової музики; привернення уваги до якості хорового мистецтва в Галичині; піднесення загального рівня культури галицького суспільства; підкреслення ідеї національного патріотизму через виконання української музики. Відгуки та аналітичні статті у пресі про концерти української музики хору Котка інтерпретовані як засіб виховання суспільства.

Ключові слова: *українська музика; хор; Дмитро Котко; хорова культура; газета “Діло”, виховання суспільства.*
Літ. 14.

Dzvenislava Vasylyk, *Senior Lecturer of the Vocal and Choral, Choreographic and Fine Arts Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

CHOIR OF DMYTRO KOTKO IN THE LIGHT OF PUBLICATIONS IN THE “DILO” NEWSPAPER OF THE 20s OF THE XX CENTURY

The article analyzes the publications about the creative activity of D. Kotko’s choir in the newspaper “Dilo” of the 20s of the 20th century in terms of the influence of the choir’s performances on society: on the development of the general culture of society; popularization of choral music; drawing attention to the quality of choral art in Galicia; raising the general level of culture of Galician society; emphasizing the idea of national patriotism through the performance of Ukrainian music. Reviews and analytical articles in the press about concerts of Ukrainian music by the Kotka choir are interpreted as a means of educating society. In the newspaper articles of Ukrainian musicians and fans of choral music of the beginning of the last century, the performances of D. Kotko’s choir in Galicia are described in various styles. Among the articles there are analytical ones, in which the performance of works and the sound of the choral team are described in detail from a musicological point of view. Newspaper“Dilo” also published articles in which the “Dmytro Kotko Choir” phenomenon was described from the standpoint of patriotism: the role of the choir in the development of Ukrainian culture and its significance for European culture was determined. In his feuilletons, Galaktion Chipka (Ukrainian composer, journalist, writer R. Kupchynskiy) humorously describes both the performances of the choir and the reaction to these performances in the circles of the Galician musical beaumonde, drawing public attention to the quality of choral art in Galicia at the beginning of the 20th century. Analyzing the publications about D. Kotko’s choir in the Dilo newspaper at the beginning of the 20th century. a conclusion was made about the level of general culture of society and the level of general education in Galicia 100 years ago.

Keywords: *Ukrainian music; choir; Dmytro Kotko; choral culture; newspaper “Dilo”; social education.*

© Д. Василик, 2023